

na obilo akademsko izobraženih strokovnih duševnih delavcev, moramo vztrajati pri načelu, da ne sme biti meščanska šola predstojna za višjo srednjo šolo, ampak večjemu za višjo srednjo strokovno šolo. Pa to le mimogrede. — Ta njen namen in pa strokovni pouk jo oddaljuje v vedni evoluciji vedno bolj od ljudske šole in to vkljub temu, da imata in morata imeti isti temelj glede vzgoje in principa pouka. In če pride kdo danes s trditvijo, da se meščanska šola veliko ne razlikuje od ljudske šole, potem s tem samo dokazuje, da vsaj ene izmed obeh ne pozna. Gotovo je res: kdor je dober ljudskošolski učitelj, bo sčasoma postal lahko tudi dober meščanskošolski učitelj. Obema je treba kot predpogoj poznanje delovanja človeške duše, logičnega mišljenja in lep kos idealizma. Mojster pa je postati mogoče šele po daljši praksi, v eni ali v drugi; če ima obe, je lahko mojster v obeh, a ker sta istočasno obe praktisi nemogoči, evolucija se pa vrši v obeh, zastaja mojsterstvo — hočeš nočeš — v eni. Meščanskošolski učitelj, ki je izšel iz vrst ljudskošolskega učiteljstva je torej lahko dober nadzornik ljudske šole in sicer tem lažje, čim krajšo dobo je na meščanski šoli, medtem ko ljudskošolski ne more biti nikdar dober nadzornik (duševni voditelj) meščanske šole. Veliko bolj sorodni vsaj na zunaj sta si meščanska in srednja šola, a tudi tu je seveda razloček. Ožje sorodstvo tudi ne izključuje, da bi srednješolski učitelj ne mogel biti dober nadzornik meščanske šole, seveda pa še manj garantira. Veliki Schreiner še ni dokaz; rečem samo: ogromno je njegov delo, a še več bi bil storil v svoji neumorni delavnosti, če bi ga opustili vsega birokratskega dela. Gosp. tov. sicer zahteva, da akademsko izobraženemu nadzorniku nižje šolstvo ne sme biti španska vas ter pravi, da imamo takih vsaj toliko, kolikor je višješolskih nadzorniških mest. Prizna torej sam, da izbira ni velika, in akademik, ki bi dokazal, da se zanima za nižješolstvo, bi bil potem takem že predestiniran za nadzornika. Hm!

Umevamo prav dobro, da mora dati filozofsko akademsko izobrazbo človeku temeljitejšo pojmovanje, nekako velepoteznost, zato pa ravno zahtevamo pristop na vseučilišče za vse učiteljstvo in absolutno pedagoško višjo šolo za vse meščanskošolsko učiteljstvo. Če se pa danes ne moremo ogrevati za akademsko izobrazbo nadzornike, je vzrok predvsem ta, da ti akademiki naše šole, našega dela ne poznajo iz svoje prakse. In vam se ta naš odpor čuden zdi? meni ne!

In še nekaj je. Če upoštevamo tudi človeške slabosti, moramo priznati, da se mora čutiti ljudskošolsko učiteljstvo zapostavljeno, če bi ga nadzorovali meščanskošolski učitelji, ravno ista je med temi in srednješolskimi. Zato smo že davno sprejeli med svoje zahteve: vsakemu svoje. To sem tudi jaz sprejel v svoj predlog in ker sem tudi jaz mislil na prepotrebno velepoteznost, sem jo poiskal tam, kjer mora biti. Prosim, prečitajte tisto, kjer govorim o odgovornosti inštruktorjev.

Pred inštruktorji imate strah, ker bi baje postali informatorji nadzorniku. Pozabite pa pri tem, da bi inštruktor in nadzornik sploh ne stala v uradnem stiku, njun delokrog bi bil precej različen ter bi

je» in še bolj na »dopustarice«, ki se samo enkrat v mesecu spomnijo, da spadajo pravzaprav k učiteljskemu stanu, takrat pač, kadar pride plačilna pola, sicer pa jim šola smrdi kakor križ vragu. Kako daleč je od njih tako tiho delo!...

Ljudski koncert,

ki ga je priredilo mariborsko moško in žensko učiteljsko pod vodstvom prof. H. Družoviča dne 5. aprila 1921, je napolnil Götzovo dvorano do zadnjega kotička. Ne glede na dejstvo, da popularizirajo taki koncerti pravo umetnost, jih moramo še posebej pozdraviti radi tega, ker so važen člen v umetniški vzgoji našega učiteljskega naraščaja. Prof. Družovič, ki je priznan metodik pevskega pouka in ki si mnoge in z uspehom prizadeva dvigniti to panogo umetnosti, je s temi koncerti — letošnjih je že drugi — nadal svojemu prizadevanju krono. Uspelo mu ni le ustvariti močen in dober mešan zbor, temveč navdal je tudi svoje mlade moči s tako ljubeznijo do stvari, da goje s pravim navdušenjem petje. Značilno je, kar sem slišal po koncertu iz ust par kandidatov: škoda, da je že minulo, najraje bi še enkrat vse peli. Posledice tega intenzivnega negovanja koncertnega petja se bodo kmalu pokazale. Naraščaj, ki bo zapuščal učiteljske, bo globoko prešinjen z glas-

zelo nespametno ravnal nadzornik, ki bi hodil po informacije k inštruktorju, kajti ta bi ga moral, če razume svojo nalogo in delo, zavrniti na drugo addresso. Predstavite si delo inštruktorja, kakor smo si ga zamislili: pride na šolo, zanima se samo za svojo stroko, občuje službeno samo z učiteljskim svoje skupine. Pri teh razgovorih bo pa navzoč še nekdo, ki ste nanj očitvidno popolnoma pozabili: ravnatelj. Inštruktorja si mislim samo z znanstveno avtoriteto, a v potrebi ga bo pa podpirala službena avtoriteta ravnateljeva. Tako bo ravnatelj gotovo vedno imel najpopolnejšo sliko o svojem učiteljsstvu, to tudi mora imeti, in nadzornik bo zato dobil le pri njem podatke, ki mu manjkajo. (Opozorim Vas tudi mimogrede na moja izvajanja o dvojni kvalifikaciji in videli bode, kako se vsi zobje načrta dobro ujemajo!)

Prav lepo je tisto, kar ste povedali o hospitacijah, a ne pozabite, da more imeti hospitalija le lokalni pomen. Tudi o skupnih konferencah sva si podobnih misli, a samo podobnih; jaz bi si želel skupnih konferenc učiteljstva posameznih strok, ki bi jih vodil inštruktor, ter konferenc vsega učiteljstva meščanskih šol, ki bi jih vodil nadzornik. Konference imajo lahko velik pomen če se vršijo pogosto; so pa zelo drage in zato se ne moremo povzpeti niti na eno letno ne.

Dalje pravite da bi inštruktorji ne bili brezpomembni, jaz dostavljam: brez strokovnih duševnih voditeljev bo pač ostalo samo pri neenotnem, nesistematičnem dviganju meščanske šole. Šlo bo že, seveda, saj navsezadnje mora vse iti, a pot bo počasna in naporna.

Končno dovolite še eno. Moji predlogi temeljijo na že splošno priznanih in od celokupnega organiziranega učiteljstva izraženih zahtevah: 1. nadzor je potreben, a ga je omejiti na minimum, 2. poslovanje bodi kolikor možno enostavno, za meščanske šole, dokler jih ni preveč, je okrajni nadzornik in s tem v pedagoško-didaktičnem oziru tudi okrajni šolski svet popolnoma nepotreben, ker lahko vse nadzoruje samo eden pri višjem šolskem svetu ter občuje z meščanskimi šolami preko okrajnih šolskih svetov. Že danes okrajni šolski svet za nas vrši največ, da registrira naše akte oziroma akte višjega šolskega sveta; popolnoma nepotrebno delo, ki hitreju poslovanju gotovo ne more koristiti; 3. vsaka kategorija šol imej nadzornika iz vrste lastnega učiteljstva. Te tri točke za našo organizacijo že držijo. Sedaj pa pridete Vi ter jih postavljate zopet na glavo. S tem pač Vi izpodbijate že obstoječe principe, in če si dovolite uporabiti v svojih izvajanjih za moj načrt malo nesalonski izraz »hlastanje in stikanje« na levo in desno po reformi v šolskem vprašanju, Vas moram z obžalovanjem zavrniti, da ste ga uporabili ravno na napačno addresso. Moji predlogi ne gredo od naših priznanih principov niti na desno niti na levo, ampak po že jasno začrtani cesti brezobzirno naravnost naprej.

Mizerija učiteljskih penzionistov.

»Slovenski Narod« št. 80. z dne 10. t. m. prinaša sledečo notico:

beno umetnostjo in jo nesel v šolo in med narod. Da ne ostane klic: Umetnost med narod! prazna fraza, je treba ne samo umetniško čutečih, temveč tudi petja zmožnih učiteljev. Šele s tega vidika dobi prirerjanje teh koncertov pravi pomen, posebno če še upoštevamo lep in pester program.

Konstatirati moramo, da znači letošnji program napredek napram lanskeru. Prva točka sporeda je bil »Madrigal« profesorja Berana, komponiran v slogu 16. stoletja z veleznačilnim spremljanjem 2 klarinet, 2 rogov in 3 fagotov. — »Sever in jug«, Rusá Grečaninova je silno delikatna skladba, ki pa jo je rešil zbor nad vse častno. Kontrast med prvim delom, ki slika leden sever in ljubkim drugim delom, ki nas vodi na solnčni jug, je prišel do polne veljave. — Najobširnejša točka je bil Parmov »Povodni mož« — Sopran solo je pela gospa Družovičeva, tenor solo pa operni pevec Kovač. Slednji je bil videti začetkoma indisponiran (prehlad), a je proti koncu dobil zelo topel ton. Ne moremo pa se s. Njaziiti z njegovim parlamentom. — Schwabov koncertni valček »Dobro jutro« so morali ponavljati. — Silno ugajalo je tudi koncertno kolo »Svatočevac« od Zajca. Škoda, da nam ga g. pevovodja ni hotel ponoviti. Zadnja točka je bil sklepni zbor iz »Prodane neveste«, ki je istotako kakor lansko leto zbor vaščanov žel burno priznanje.

Učitelji-penzionisti. Pišejo nam: Znano je, kako uborno pokojnino imajo učitelji-penzionisti in to v sedanjih dragih časih. Aktivni učitelj-novinec ima za dober tisočak kron na mesec več plače, kakor učiteljski veteran pokojnina! Da je to neupravičeno in nehvaležno, je uvidno vsakemu pametnemu človeku. Z bomo pokojnino učiteljski penzionist ne more ne živeti, ne umreti, popolnoma pa je izključeno, da bi se mogel dostojno oblačiti! Ze sredi februarja so učitelji penzionisti vložili po poslancu Reisnerju prošnjo za zvišanje pokojnine. A doslej ni duha ne sluha o kakem zvišanju. Sedaj namerava društvo učiteljskih vpokojenecv prositi posebe za nabavni prispevek. Bog daj, da bi ne bilo zaman! Čujemo, da bo v kratkem odborova seja omenjenega društva. Prav! Želimo, da zahtevajo, da se ozira na njih bedno stanje in se njih prošnje upoštevajo. Saj so to naši veterani celih 40 in več let uspešno delali mladini v prid in v narodu v blagor! Žalostno je, da se tem ljudem, kakor čujemo, mečejo celo polena pod noge. Neverjetno, a resnično je, da nekaterim celo stanovanja odpovedujejo. Ali naj ti zaslužni možje na cesti — umirajo? Upamo, da bode poverjenstvo za socialno skrbstvo vedelo varovati pravice teh ubogih starčkov! Čujemo tudi o nezaslišanem slučaju, da so nekemu učiteljskemu penzionistu meseca marca dva tedna zadrževali pokojnino! Šele na njegovo pritožbo so mu jo naknadno poslali. Ali ni to kaznjivo dejanje? Šolska oblast naj bi dotičnika, ki je to zakrivil, eksemplarično kaznovala! Sploh pa bi bilo želeli, da se učiteljske pokojnine zjednačijo s plačami aktivnih učiteljev. To bi bilo pravično! Dixi!

Iz zasebnega pisma upokojenega nadučitelja, ki je bil voditelj na večrazrednici, in ki si je pridobil na šolskem polju obilo zaslug, posnemljemo te vrstice:

»Umestno bi bilo pisati v liste glede naših pokojnin. Zadnje čase upokojeni učitelji dobivajo novo — večjo — zakonito pokojnino, ki odgovarja plačilu zadnjega aktivnega delovanja. Zakaj bi se tudi nam ne dalo, ko smo že doslužili 40 let! Kako pridemo do tega, da ima učitelj-novinec (učiteljica-novinka) večjo plačo nego mi stari učiteljski veterani? Ali mislijo, da živi penzionist od zraka? Take pokojnine imajo tudi v našem Primorju — pod Italijo. Aktivno učiteljstvo je bolje plačano, nego upokojeno. Tako n. pr. sem imel jaz pod Avstrijo 220 K mesečno. In Italija bi mi dala za 220 K = 220 lir in dražinsko doklado. A vse to je malo in celo z ozirom na aktivno tamošnje učiteljstvo pod vso kritiko. Gdč. X., ki je z mano učiteljevala v Y. nad 20 let in je imela nekaj nad 100 K mesečne plače, ima sedaj, ko učiteljuje 25 let — 594 lir mesečno, a jaz, ki sem bil njen voditelj in sem doslužil 40 let, bi dobival, ako bi šel tja, 368 lir na mesec; tedaj ona 226 lir več, četudi sem bil voditelj večrazrednice in sem imel za to funkcijsko doklado. Ali ni to gorostasna krivica? Take krivice se pa ne gode le nam v Jugoslaviji, ampak tudi v Italiji.»

Potem toži ta upokojenec, da nikakor ne more izhajati s pokojnino, kar dokaže s točnim računom, končavši svoje opravičene lamentacije s stavki: »O obleki ni (v računu) ne duha, ne sluha. Enako za

Umljivo je, da proizvajanja učiteljskih-nikov ne smemo kritikovati z istim merilom, kot recimo koncerte »Glasbene Matice«. Posamezni glasi moškega zbora, posebno v srednjih legah, zvene pač neoglašeno, nekoliko otroško, kar pa se seveda ne da odpraviti. Da je zbor nekako težko prešel v pp je pač pripisovati dejstvu, da so bili kandidati nevaženi spremljanja orkestra in so radi tega nehote peli glasneje kot mogoče brez njega. Nastop zbora je bil vrlo discipliniran; zelo dober splošen utis sta mi žal v prvem delu motili dve kandidatini na desni strani, ki sta se menda spravili v ospredje le zato, da sta se lahko smejali in — koketirali. Je to bagatela, a ker lahko uniči ves efekt, je vredna navedbe.

Če presodimo koncert kot celoto, pridemo do zaključka, da je dosegel g. prof. Družovič s svojim velikim, nad 150 članov brojčim zborom, ki je razventega še sestavljen iz kvalitativno tako različnih moči (1.—4. letnik) zelo velik uspeh. Ogromen trud, ki ga je porabil pri našturiranju tega lepega in težkega sporeda pa bo nesel stoteran sad. Le vztrajno naprej po tej jasno začrtani poti in mogoče ne bo minilo preveč časa, ko bomo govorili v pevskem oziru ne samo o češko-moravskih učiteljih, temveč tudi o slovenskih učiteljih.

R. Rakuša.

čevlje! Ako potrgam še to, kar imam, bode hodil nag in bos! Zakaj nam ne dajo nobenega zneska, kakor so dali drugim?»

Da, da! žalostna je usoda učiteljev-penzionistov in nikakor se ne čudimo njihovemu tovarišu-pesniku, ki je dal duška tem razmeram v nastopnem epigramu:

»Umirati in ne umreti« — to položaj je pač strašan, ki ga deležen si na sveti, učiteljski ti veteran! — Za žrtev, trudov preobilo je beda starčkov ti plačilo!...

Resnicoljub.

Hren:

Razpisana mesta v Mariboru in okolici.

Po polnih dveh letih provizorija so se vendarle razpisala mesta v Mariboru in okolici v stalno nameščenje. V interesu šolstva in učiteljstva je le pozdravljati ta korak naučne uprave, dasi prihaja precej pozno. Mariborsko učiteljstvo je vedno zahtevalo, da se to izvede. Pa so bili poleg tehničnih težkoč merodajni menda tudi zunanje politični oziri, da se je ta zadeva zavlekla do danes.

Že začasna nameščenja v tem času so povzročila zlasti med učiteljstvom po deželi precej besedičenja in več ali manj upravičene kritike. Naravno: zakaj prezri se je marsikak dober delavec na šolskem in izvenšolskem polju, ne morda namenoma, ampak vsled naglice, s katero je bilo treba izvesti preosnovo. In tako je prišlo na ta začasna mesta dokaj mladih moči, katerim je bilo že itak težko delo še bolj otežkočeno vsled nepoznanja krajevnih razmer in premalih izkušenj na šolskem in izvenšolskem delovanju v obmejnih krajih. Tako se je ustvarilo nezdravo razmerje, da število učiteljev na deških šolah prekaša zdaleka število učiteljev. N. pr. na deški šoli s 7. razredi sta z voditeljem vred dva moška. Na zunaj je napravilo to utis zapostavljanja in rodilo še stanje o protekcijah. Sedaj bode pa prilika, da se krivice popravijo in se oddajo mesta tistim, ki jih zaslužijo in so po svojem šolskem in izvenšolskem delu za nje tudi sposobni.

Menda je razpisanih vseh skupaj okrog 60 mest. Pričakovati je precejšnje število prosilcev in prosilk. To je umevno iz dveh razlogov. Prvič niso bila ta mesta dosegljiva pod prejšnjim režimom slovenskemu učiteljstvu. Drugič se pa je tudi v našem stanu razpasla sedanjo dobo tako karakterizirajoča želja po udobnosti — in zabavi. Glede te točke bode pozneje na marsikdo razočaran. Zakaj delo v šoli je povsem drugačno, kakor zunaj v narodnostno enotnih krajih, dasi so glavne težkoče že premagane. K temu pa pride še stanovanjska mizerija.

Da se razmere v Mariboru in okolici popolnoma konsolidirajo že v doglednem času, je pred vsem potrebno dobro, izkušeno in delavno učiteljstvo ne samo v šoli, ampak tudi zunaj nje. Podčrtavam delo zunaj šole. To lepo in za celo državo tako važno mesto sicer imamo že v svojih posestih. S tem pa še ni rečeno, da je naše. Naše, popolnoma zanesljivo naše bode postalo še le takrat, ko ga bomo dočela prekvasilili in pridobili z delom. Zato je poleg glavnega dela v šoli, ki je gotovo prvo in najvažnejše, prav tako važno za sedaj delo zunaj nje. To delo je še nujnejše in neodložljivo in bode rodilo tudi preje svobod. To velja še bolj za okolico, kakor za mesto. Učitelj, ki ne živi med in z ljudstvom ter hodi samo k uradnim uram, kjer je nameščen, kakor kak drugi uradnik, ta je le na pol učitelj. Isto velja seveda o učiteljcah, ki imajo dovolj hvaležnega polja za svoje delo tudi izven šole samo, če ga hočejo videti. Pridobiti je treba ne samo srca mladine, ampak tudi srca staršev, če hočemo da bode imelo naše delo v šoli uspeh. Sedaj pa mi zidamo, starši doma pa podirajo.

Pri oddaji teh mest pride po mojem seveda docela nemerodajnem mnenju v poštev razum kvalitativne, službene dobe in družinskih razmer, pred vsem sposobnost in volja za izvenšolsko, ne morda politično agitatorično, ampak kulturno in karitativno delovanje. Nikakor se pa ne bode smelo prezreti tistih, čeprav mlajših naših tovarišev in tovarišic, ki so od vsega početka orali trdo ledino v teh krajih in vztrajali celo v oni težki dobi, ko si nisimo bili svesti ne življenja ne imetja in nisimo imeli nikjer zaslombe. Kako je bilo to delo, ve le oni, kateri je sam izkusil. Ako so bili dobri takrat in so se obnesli tudi pozneje, je stvar samo pravičnosti, da ostanejo tu še dalje

H koncu bi rad pripomnil v interesu ugleda našega stanu samo eno. Pravijo, da še vedno živi med nami gnusoba, ki je našemu stanu užgala sramotni pečat hlapčevstva in klečeplastva. Ime ji je protekčija. Naj bi ne prišla do besede, vsaj pri teh tako važnih mestih ne! Izostala pa bode gotovo, ako bode učiteljstvo toliko stanovsko zavedno in ponosno, da je samo ne bode klicalo. Najboljši zagovorniki pri oddaji mest morajo biti vedno naše lastne sposobnosti, ki so se pokazale v sosedanem službovanju in pa zastopniki našega stanu pri šol. upravi. Vse drugo je in mora biti ničevno. Če hočeš da boš imel ugled pred drugimi, rešpektiraj pred vsem samega sebe. Klečeplastec ni imel pravega ugleda še nikoli in ga ne bode.

Iz devete dežele.

K... ni daleč od našega središča, a vendar je ta okraj tako srečen, da vlada v njem preteklost žalostnega spomina hlapcev in Martinov Kačurjev v jugoslovanski obleki nemoteno dalje.

Okrajni šolski svet razrešuje s 1. majem nadaljnega službovanja v R.... pomožnega učitelja F.... Seveda ni ta odpust nič posebnega, če zremo nanj brez ozira na okolščine, v katerih se je izvršil.

Toda javnosti v premislek: Imenovanega okr. šolski svet odpušča, a radoveden sem, **kedaj odslovi Nemko, z v Jugoslaviji neveljavno leta 1919, v Celovcu položeno maturo**, ki poučuje slovenske otroke na slovenski šoli v D. v....

Doma dobre pol ure od imenovanega kraja ni čutila potrebe, da bi se naučila jezika sosedov. Zdaj se uči in se čuti celo užaljena, ker ni smela voliti učiteljskih zastopnikov v višji šolski svet.

Dozdeva pa se mi, da je še ena taka učna moč v okraju, ki tudi nima pri nas veljavne mature — a je vsaj Slovenka.

Kaj pa prazna mesta? Ali je res še mogoče s strankarsko servilnostjo doseči ugodna in lepa mesta? Ali bomo vedno žoga strank? Jaz mislim, da je učitelj vreden toliko obzira, da se z njim postopa strogo po zakonu **brez vsake simpatije oziroma antipatije** radi strankarske pripadnosti ali pa tudi svetovnega nazora.

O potrebi odpusta, o utemeljenosti akta ki je bil pisan 30. aprila, došel 2. maja z veljavo s 1. majem, naj sodi učiteljstvo in kdor je tu v brambo ugleda stanu, s katerim bi še vedno radi eksperimentirali razni strankarji.

O otroških vrtcih in vrtnaricah.

Veliko se piše in dela za učiteljsko izobrazbo ter za izobrazbo mladine. Piše se o vseh mogočih šolah, a nikoli in nikjer ni omenjen otroški vrt — dečja stanica, mnogi so jim celo nasprotni.

Ze v 16. stoletju so spoznali veliko potrebo otroških vrtcev. Pedagogi Pestalozzi, Oberlin, Wilderspin, povsem pa Fröbel so bili navdušeni za to idejo; ustanavljali, podpirali so otroške vrte s spisi, in z denarjem. Veliko so se borili v Nemški, posebno Fröbela so preganjali; deloval je na zavodih za višje šole, a njegove misli in ideje so bile le za njegove male. Iznašel je veliko razvedrila zanje, pri katerih se otroka v vrtcu privede do spoznanja predmetov. Ustanavljal je šole za vrtnarice, katere so se ne samo eno leto, temveč dve do tri leta izobraževale. Tako naj bi se tudi pri nas v Jugoslaviji storilo. Najde in oglasi naj se mož-pedagog, kateri naj bi delal za male otroke. V Nemški so izhajali in še izhajajo listi, katerih vsebina in črtice so epizode iz otroškega življenja ter navodila in nasveti za vrtnarice, kako naj se vzgaja otroška duša v nežni mladosti 3—7 let. Ne zahtevamo, da bi se izdajal poseben list. Ker so vse vrtnarice članice učiteljskih društev, naj bi napisal in priložil tuptam »Učitelj. To se variš« in »Popotnik« kakšen članek te vsebine. — Omenila sem preje, da so mnogi zoper otroške vrte, češ v vrtcu se otroke samo razvadi in slično. Res je, da se napram majhnim otrokom v nežni predšolski dobi ne more in ne sme nastopati z isto strogostjo kot v ljudskih šolah. Da je mogoče disciplino in red vzdržati zelo lepo in dobro besedo, mi nihče ne bo oporekal, saj se ravno v teh zavodih otroci privadi red in lepemu vedenju. Sliši se prevelikokrat, kakšno delo le ima vrtnarica — malo se igra in skače, to je vse. Kdor misli tako, ima napačne pojme. Ona da samo igra v vrtcih? Če hoče otroke dobro spoznati, ima dela celo leto, ker otrok se pokaže vsak dan drugačen. Marketera mati, ko pripelje otročiča, pov-

prašuje, kaj delamo z drobižem celi dan, ko ona ne ve z enim kaj. V ljudskošolskih razredih so otroci bolj razviti, se zavedajo, tudi se jih lahko kaznuje. V vrtcih tega ni. Vrtnarica mora biti vedno dobro razpoložena, mora imeti za vsakega ves dan lepo besedo, mora govoriti, razlagati in pripovedovati, da se otroci ne dolgočasijo. Gledati mora, da jo otrok vzljubi in da se je privadi. Ni pa otroška vrtnarica vzgojiteljica samo na vrtcih temveč tudi v družinah in dečjih domih, kjer niso samo mali otroci, temveč tudi večji iz ljudskih in meščanskih šol. Da bo zamogla pomagati deci pri nalogah, izpraševanju, imeti mora sama dobro podlago. Zato se mora posvetiti vrtnaricam več pozornosti.

Vrtnarica naredi enoletni kurz z izpitom. Predelati mora vso pedagogiko, katere je toliko kot na učiteljski. Znati jo mora, ker drugače ni vzgojiteljica. Tega predmeta ji ne razlaga nihče, vzeti si mora posebnega učitelja, če hoče kaj znati. Hospitiranje v vrtcu je samo praktično, nekaj nastopov in mnogo ročnih del. Vsak stan ima svoje šole. Le vrtnarica-vzgojiteljica, kateri bi se moralo posvetiti največjo pozornost, jih nima; zanjo se ne zmeni nikdo! Ni dovolj, da obiskuje in zaključí svojo vzgojo v enem letu. Pripravljati bi se morala dve do 3 leta za ta poklic. Poučevalo naj bi se o vseh predmetih, glavni bi bili vzgojeslovje, dušeslovje, somatologija, prirodopis, petje, godba, jeziki, risanje, telovadba in igre. Vse to rabi vzgojiteljica!

Da bi ne bilo treba posebnega zavoda, omogočilo naj bi se gojenkam obisk 1. in 2. letnika učiteljskega z nastopi v otroškem vrtcu. Tudi naj bi stopile vrtnarice z učiteljstvom v ožji stik, saj imajo vsi en smoter — vzgojo otroka. Ne smatra se pa vrtnaric za popolno vzgojene, kar se večkrat sliši iz ust posameznikov. Vrtnarica si ne upa izraziti svojih težej, ker ji nihče ne pomaga. Vse so članice učiteljskega društva, dolžnost istega bi bila, da se za nje nekoliko zanima in jim pomaga, da pridejo do svojih ciljev in pravic. Ni treba, da bi se vrtnarice v Jugoslaviji učile po nemških načrtih. Poverjeništvu za uk in bogocastje naprošamo, da sestavi učni načrt, da ne dobimo odgovora: »Vprašajte na Dunaju, tam so izšli za vrtnarice leta 1914. novi učni načrti, zvedeli boste, kaj in koliko je treba učiti!« Torej vrtnarice iz Jugoslavije naj se obračajo po nasvete v Nemško Avstrijo?

K sklepu še nekaj besed o plačah vrtnaric! — Ne sme se delati samo za denar, tako se vedno pravi in to pri vseh slojih. Vrtnarice ne zahtevajo iste plače kot ljudskošolsko učiteljstvo, ker vedó, da nimajo istih študij, a zahtevajo, da se jim plača nekoliko boljše. Opravičeno je, če zahtevajo več perijodičnih povškov, povšanje začetne plače in ureditev pokojnine! Vsi državni uradniki so imeli in stavili svoje predloge pri ureditvi plač, samo vrtnaric ni nikdo vprašal. Delale smo prošnjé, a žalibog so romale doslej v koš.

Gospoda poverjenika za uk in bogocastje prosim v imenu vseh vrtnaric, da posveti vrtnaricam vso pozornost, ker so nujno potrebne zaslonbe in pomoči.

Vrtnarica.

Snujmo stanovske organizacije za kmetjsko mladino.

Kmetjska mladina, ki odraste ljudski šoli, potrebuje še dalje našega skrbstva. Treba je, da skrbimo še dalje za njeno izobrazbo in da jo vzgajamo za njen kmetijski poklic.

Važen korak v njeni poklicni vzgoji bomo napravili z upeljavo kmetijsko- in gospodinjstvo-nadaljevalnih tečajev.

Veliko bomo dosegli v naših razmerah pa tudi z mladinskimi organizacijami, kakoršna so **deški kmetijski klubi**, ki so jih s tako lepim uspehom vpeljali v Ameriki in ki so se začeli v zadnjem času širiti tudi že v Srbiji.

Te mladinske stanovske organizacije so pripravne, da se mladina z večjim zanimanjem poprijema svojega poklica in da se nanj pripravlja potom društvenega življenja. V teh organizacijah se mladina izobrazuje in za društveno delovanje vežba. Kar je pa poglavitno, je to, da se s samostojnim in tekmovalnim praktičnim domačim delom vežba za bodoči svoj poklic.

Po deželi poznamo dosedaj le mladinske organizacije za telovadbo, ki ne pospešujejo stanovske vzgoje in ne goje potrebnega zmisla za kmetijski poklic. S takimi društvi se mladina že v kalu navaja tudi na strankarsko delo in hočeš nočeš tudi na razne nove življenske potrebe, ki se prav malo prilagajajo kmetjskemu življu.

Veliko bolje bo za kmetjsko mladino, ako se bo v stanovskih organizacijah zbirala in tam krepila potrebno zavest za kmetjski stan. Taka mladina se bo raje držala domače hiše in bo z večjim uspehom prišla za kmetjsko delo.

To potrebo čutimo danes vsi. Naša mladina se češče bolj odtuja domači hiši kakor ne. Pri starših ne najde povsod tiste vzgoje in tiste moralne podpore in zaslonbe, kakor bi bilo želeti. Češče obratno. Zato se ni čuditi, če se izneverja svojemu poklicu in hodi po neznanem kruhu v tuji svet. Žalostno sliko o tem nam daje n. pr. naša Belokrajina, ki jo mladina čudno lahkim srcem zapušča. Nič čudnega potem, da ostaja domača zemlja neobdelana, če nedostaje delavnih rok in če je ondoto delo tako drago.

To čezmerno in kvarno odhajanje najboljših sil z domače grude je treba zažeziti, sicer mora kmetija propadati. Naša zemlja ima dosti bogate zaklade in vse pogoje za dosti ugodno kmetjsko življenje. Treba le, da jih umemo poiskati in dvigniti!

Posrečilo se nam bo to s splošnim kmetijskim napredkom, za katerega treba našo kmetjsko mladino vzgojiti tako kakor delajo v Ameriki. V Ameriki so začeli že leta 1898. snovati mladinske stanovske organizacije na kmetih. Leta 1917 je bilo v Južni Ameriki na ta način organiziranih že nad 115.000 dečkov in 73.000 deklic, v Severni Ameriki pa 160.000 dečkov in deklic in leta 1918 je bilo skupaj že do 2 milijona kmetjske mladine stanovsko organizirane! To so vspehi, ki morajo tudi nas vnetati!

V Ameriki se hvalijo, da se tako organizirana mladina z veliko večjim zanimanjem poprijema kmetjskega poklica in da ga veliko bolje umeva kakor prej.

Nič čudnega, da so se poprijeli take organizacije tudi naši Srbi, ki štejejo danes že 31 takih klubov.

Tudi mi ne smemo zaostajati! Najbolj važno vprašanje pri organizaciji kmetjske mladine je to, **kako naj se mladina s to organizacijo pri nas udeležuje, kakšne naloge naj opravlja in kako, da ne ostane vse skupaj na papirju.**

Kakor rečeno, je glavna naloga včlanjenih dečkov in deklic, **da se jim prepusti doma nekaj samostojnega praktičnega dela, ki naj ga izvršujejo tekmujoč med seboj, kdo bo dosegel boljše vspehe, t. j. boljše pridelke ali prireke.** Prav v tem samostojnem delu in tekmovalnosti je zažrti glavno vez, ki naj družji in spaja mladino v takem društvu.

To samostojno delo obstoji v tem, da prepuste starši sinu koš zemljišča, ki ga mora sam in na svoj račun obdelavati in s pridelovanjem posameznih najvažnejših rastlin privedi do večje rodovitosti in rentabilitete. Tudi se prepusti v ta namen reja malih živalij n. pr. kuncev, perutnine, koz, ovac. Deklice se pa kosajo v pridelovanju vrtnih rastlin in v reji perutnine. Tako poslujejo društva v Ameriki in v Srbiji.

Ali bi se ne dalo tako delo tudi pri nas organizirati? Prav gotovo! Treba je le nekoliko zanimanja za dobro stvar in nekoliko dobre volje! Starši se gotovo ne bodo branili ugoditi takim željam in takim namenom, ki merijo na praktično in poklicno vzgojo svojih otrok.

Manjka sedaj pa še glavni pogoj za snovanje takih organizacij.

To je vprašanje, kdo naj organizuje in vodi take organizacije po deželi.

Po mojem mnenju je v to poklican edino-le **ljudskošolski učitelj**, ki pozna dečo in starše in ki ima tudi sicer vse potrebne lastnosti za vodstvo takih stanovskih organizacij. Njemu se je treba žrtvovati, da pridemo tudi pri nas do teh klubov. Pri tem si je lahko svest pomoči ne le od strani kmetijske družbe, ampak tudi od strani poklicanih strokovnjakov in državnih oblasti.

Začnimo torej tudi pri nas po deželi z mladinskimi stanovskimi organizacijami in snujmo deške kmetijske klube povsod, kjer so razmere količkaj ugodne za uspešno delovanje teh novih društev. Potrebna pravila za snovanje takih organizacij preskrbuje Kmetijska družba za Slovenijo v Ljubljani, kamor naj se interesentje obračajo tudi za vsa druga potrebna navodila.

Rohrmann.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

UJU POVERJENIŠTVO LJUBLJANA.

Po sklepu ožjega sosveta poverjenišva Ljubljana z dne 21. aprila 1921 se vrši 17. maja t. l. v mestni magistratni dvorani v Ljubljani **seja širjega sosveta** z začetkom ob 8. uri zjutraj.

Dnevni red:

1. Poverjenik otvori zborovanje.
2. Poverjenikovo poročilo o dosedanjem delovanju poverjenišva in seji glavnega odbora UJU v Beogradu.
3. Tajnikovo poročilo.
4. Blagajnikovo poročilo.
5. Poslovni red UJU poverjenišva Ljubljana.
6. Določitev kraja in časa letošnje pokrajinske skupščine (§ 18. pr. UJU).
7. Sprejem »Društva meščanskega učiteljstva v Sloveniji« v UJU.
8. Samostojni predlogi in nasveti.
9. Slučajnosti.
10. Tajna seja.

V smislu § 15. pravil UJU so člani širjega sosveta:

- a) vsi člani ožjega sosveta.
- b) vsi predsedniki okrajnih učiteljskih društev.

Zaradi važnosti razprav, posebno zaradi zadeve, ki se bo obravnavala v tajni seji, se prosi polne udeležbe.

UJU poverjeništvu Ljubljana,
dne 2. maja 1921.

Strokovni tajnik: Poverjenik:
Rud. Dostal. L. Jelenc.

Po pregledu izkazov je še veliko članov, ki se za 1. 1921. niso prijavili domačemu društvu, dasiravno so bili člani 1. 1920., ali pa so menjali bivališče, ne da bi to tu sem sporočili. Listi se jim pošiljajo še vedno na stari naslov. Da bo izključena vsaka pomota oz. rekriminacija, jih tu objavljamo:

Arnšek Rudolf, Fon Danilo, Jurvanec Terezija, Kastelic Ivanka, Kante Matko, Kobal Josip in Katarina, Lunder Franja, Medič Minka, Mlakar Marija, Pfeifer Mara, Pirc Janko, Pogorelec Angela, Premelč Mirko, Račić Stana, Svigelj Jožica, Traven Albina, Vilhar Slavica, Vreček Alojzija — vsi v Ljubljani. Pak Roza — Vransko, zdaj baje v Ljubljani, Doljak Valentin — Brezovica, Sever Lojzika — Hrušica, Močnik Pavla — D. M. v Polju, Rastelic Marija — Sp. Slivnica, Adamič Arnošt — Skocijan, Einspieler Niko in Mara — Sv. Jur p. Grosuplje, Jekl Josip — Poljčane, Kriz Tilka in Rupret Vinko — Zalog, Lokar Zora — Črnomelj, Aichelholzer Marija — Dol. vas, Kobal Katarina — Grahovo, Zagorc Franc — Belacerkev, Ekert Franciška — Loški potok, Mesojedec Bogomir — Kočevje, Ravnik Angela — Kastel, Jelačin Amalija — Radeče, Mavrin Alojzija — Dobruče, Halnar Kristina — Žužemberk, Mayr Marica — Jesenice, Ivančič Pepina in Uršič Zora — preje Strnišče, zdaj baje Litijska, Siter Josipina — Breg pri Ptuj, Grossman Ida — St. Peter, Zacherl Minka — Vučja vas, Vutkovič Josip — Artiče, Košar Robert — Sv. Botenik, Černe Franciška — Frankolovo, Čušnik Gabrijela — Sv. Jakob, Ferik Bogomir — Sv. Miklavž, Borgant Marija — Slivnica, Jurg Antonija — Zg. Polskava, Tavčar Evaldija — Rajhenburg, Verstovšek Vilma — Sevnica, Miklavžič Pavla — Celje, Kračman Antonija — Trbovlje, Martinc Marija — Sv. Duh, Valenčak Marija — Studenec, Kamenšek Ana — Slóvenjegradec, Zotter Pavla — Gomilsko, Weber Zinka — Šoštanj.

Od društva prijavljeni, a »Popotnik« prišel nazaj z opomnjo »ni več tu«: Lavrenčič Alojz — Bevke, Jastrebnik Milada — Čadran, Štajpah Josipina — Zg. Kungota, Slavac Ivan — Maribor. UJU poverjeništvu Ljubljana.

VII. seja ožjega sosveta UJU, poverjenišva Ljubljana dne 21. aprila 1921.

1. Poverjenik, otvarjajoč sejo, povdarja z oziranjem na izvršene volitve zastopnikov učiteljstva v viš. šol. svet staro preizkušeno disciplino in zvestobo članstva, organiziranega v UJU, ki je dosledno in kompaktno volilo od organizacije predlagano in od okraj. društev potrjeno kandidatsko listo, kar dela čast naši stanovskij organizaciji in zavednosti. — Sprejme se predlog, da se zahvala objavi v »Učit. Tovarišu«.

2. Slomškova Zveza. — Glavni odbor UJU v Beogradu pošilja prepis vloge, ki jo je dobil od Slomškove Zveze v Ljubljani. V tej vlogi stavi Slom. Zv. sledeča vprašanja: 1. Je-li glavni odbor UJU pripravljen za prehodno dobo odstopiti Slom. Zvezi po eno odborniško mesto? — 2. Je-li glavni odbor pripravljen posredovati pri poverjeništvu Ljubljana, da se pritegneta v to poverjeništvu kot odbornika dva člana Slom. Zveze? — 3. Je-li glavni odbor UJU voljan delati na izpremembo pravil in to le v toliko, da bi se glasil § 3. točka 2.: »Stanovsko politiški in strokovno znanstven tisk.« — 4. Se-li strinja glavni odbor UJU, da ostane Slom. Zv. samo kulturna organizacija s svojim posebnim glasilom? —

Glavni odbor UJU v Beogradu se je obrnil na ljubljansko poverjeništvu, da izrazi v tej zadevi svoje mišljenje.

Ožji sosvet konstatira sledeče:

V oktobru 1920 se je vršil na željo minist. tajnika g. J. Jovanovića, ki se je nahajal takrat v Ljubljani, sestanek odbornikov obeh organizacij. Na tem sestanku se je z naše strani ugotovilo, da morejo člani Slom. Zv. na podlagi obstoječih pravil vstopiti v UJU, ako vstopijo v okrajna društva UJU, poverjenišva Ljubljana in tako likvidirajo svojo obstoječo organizacijo. Pravila UJU je sprejel kongres v Beogradu in jih